

De krant staat even stil bij de geboorte- of sterfdag van een beroemd persoon.

Vernieuwer Bert Schierbeek: nestor van de Vijftigers

Door Henk Meijer

Midden vorige eeuw ontstond een belangrijke literaire beweging, die van de Vijftigers. Remco Campert maakte er deel van uit en Simon Vinkenoog, Gerrit Kouwenaar, Lucebert en Jan Elburg, maar aan de wieg van de beweging stond Bert Schierbeek. Geboren op 18 juni 1918 in Glanerbrug, maar opgegroeid in Beerta. Zijn liefde voor Groningen, streek en taal, bleef zijn hele leven bestaan. 'De eindeloze velden, doorkliefd met ongehoord rechte sloten en kanalen maakten mij al op zeer jonge leeftijd rijp voor Mondriaan', schreef hij eens

Zijn verhuizing naar het Groninger Oldambt had een trieste achtergrond. Kort na zijn geboorte overleed zijn moeder. Haar ouders namen de opvoeding van de jonge Bert ter hand. Op zijn elfde werd hij met zijn vader herenigd in Boekelo, die daar werkzaam was als onderwijzer.

Schierbeek volgde het gymnasium en studeerde in Amsterdam pedagogiek. Tijdens de Tweede Wereldoorlog maakte hij deel uit van het verzet. Kort na de oorlog zette hij zijn ervaringen daarin op papier. Het literaire debuut had als titel *Terreur tegen terreur*. In deze roman is nog niets te merken van de experimenteerdrift die zijn schrijverschap zo zou gaan kenmerken. In 1946 sloot hij zich aan bij de Cobra-groep, die voornamelijk bestond uit beeldende kunstenaars en werd hij redacteur van het tijdschrift *Woord*. Schierbeek verzette zich tegen traditioneel taalgebruik en literaire patronen. In 1951 publiceerde hij *Het boek Ik*, dat wordt beschouwd als het eerste Nederlandse experimentele prozaboek. De breuk met de traditie was compleet. Een roman zonder verhaallijn,

Bert Schierbeek

18-06-1918 † 09-06-1996

opgebouwd uit louter associaties van woorden en gedachten. Niet iedereen was gecharmeerd van deze nieuwlichterij. Gerard Reve noemde het 'woordkakkerij', maar Willem Frederik Hermans had wel waardering voor de vernieuwer en prees het boek, een vrij ongebruikelijk gebaar. Hermans was niet royaal met complimenten aan collega's. Het boek verkocht bovendien goed. In totaal gingen er ruim 60.000 exemplaren over de toonbank.

Schierbeek werkte nauw samen met schilders als Karel Appel en Lucebert. Hij vroeg deze kunstenaars zijn werk te illustreren, later werkte hij ook andersom en liet zich inspireren door litho's en gravures.

Schierbeek was een literaire alleskunner. Hij schreef romans, verhalen, toneelstukken, essays en gedichten, al was het onderscheid tussen de verscheidene vormen niet altijd even duidelijk. Een episch gedicht liet zich lezen als een kort verhaal en zijn verhalen zijn dichtertlijk van vorm.

In 1991 ontving Schierbeek de Constantijn Huygensprijs voor zijn volledige oeuvre. Op 9 juni 1996 overleed de auteur in Amsterdam.

2002 9-6-02